

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

з дисципліни

**“ПРОГНОЗУВАННЯ
ТА ПРОГРАМУВАННЯ
МАКРОЕКОНОМІКИ”**

(для бакалаврів)

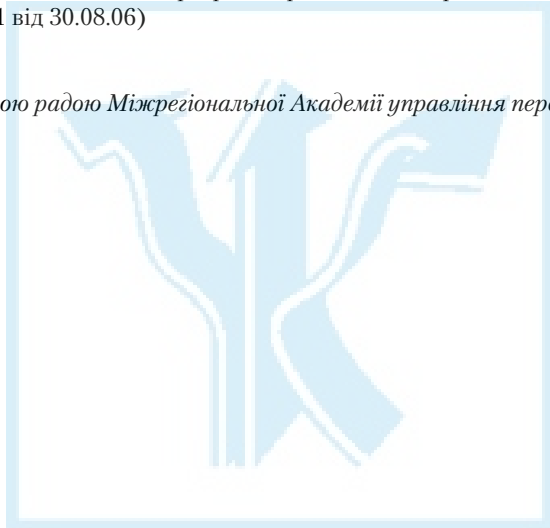
МАУП

Київ 2007

Підготовлено професором кафедри теоретичної та прикладної економіки
М. Т. Пашутою

Затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної економіки
(протокол № 1 від 30.08.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Пашута М. Т. Методичні матеріали до семінарських занять з дисципліни
“Прогнозування та програмування макроекономіки” (для бакалаврів). – К.:
МАУП, 2007. – 22 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, методичні рекомендації та теми рефератів для самостійної підготовки студентів до семінарських занять, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Прогнозування та програмування макроекономіки — розділ економічної науки про державне управління економічною діяльністю.

Як відомо, за роки самостійної України відбулися значні зміни у функціонуванні економічної системи, що зумовлює висунення нових вимог до методів і засобів впливу держави на її розвиток. Як засвідчує аналіз, система прогнозування та планування, що існувала раніше, не відповідає сучасним ринковим умовам і потребує значних змін. Разом з тим поспішність відмови від планування не дала успіху і навіть призвела до значних втрат.

Системі прогнозування та макроекономічного планування (програмування) як фактору державного регулювання розвитку економіки та механізму здійснення економічної політики серйозну увагу в Україні почали приділяти останніми роками. Про це, зокрема, свідчить виступ Президента України “Три рівні стратегічного прогнозування” на засіданні Державної комісії з питань стратегії економічного та соціального розвитку, де звернуто увагу на необхідність державного прогнозування та планування, адаптованого до умов ринкової економіки.

Мета вивчення дисципліни “Прогнозування та програмування макроекономіки” — сформулювати сучасний економічний світогляд і навчитися застосовувати здобуті знання при розробці прогнозів і програм (планів) на всіх рівнях управління економічною діяльністю в державі. З цієї метою студенти повинні опанувати:

- законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють проблеми прогнозування та програмування макроекономіки;
- методичне забезпечення та принципи державного прогнозування і розробки програм;
- систему макроекономічних показників, які використовуються при розробці прогнозів і програм;
- загальнодержавні механізми прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку України на середньо- та короткотермінові періоди;
- механізми прогнозування та програмування окремих видів економічної діяльності (галузей економіки);
- механізми розвитку та реалізації прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку окремих адміністративно-територіальних одиниць і ринків.

Опанування зазначеного дасть змогу ґрунтовно вивчити та забезпечити весь цикл розробки прогнозів та програм економічного і соціального розвитку держави, різних видів економічної діяльності (галузей економіки).

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I. Методичні засади прогнозування та програмування

Семінарське заняття 1. *Прогнозування та програмування як форми державного регулювання економічної діяльності держави*

Методичні рекомендації

При підготовці до семінару необхідно звернути увагу на те, що ця тема охоплює такі проблеми: місце та роль прогнозування і програмування в економіці держави; державна система макроекономічного регулювання економічної діяльності. Необхідно зафіксувати увагу на таких поняттях, як прогнозування (передбачення) можливого стану економіки та системи показників, що характеризують цей стан; макроекономічне планування, прогнозування різних видів економічної діяльності; програма економічного та соціального розвитку.

Особливу увагу необхідно звернути на те, що в умовах ринкової економіки не все регулює ринок, а обов'язково умовою ефективної економічної діяльності є державне регулювання як дієвий інструмент реалізації економічної політики.

Основні питання

1. Сутність економічного прогнозування.
2. Програми економічного і соціального розвитку та їх сутність.
3. Макроекономічне програмування (планування) як механізм державного регулювання економічної діяльності.
4. Правові засади державного прогнозування та розробки програм економічного і соціального розвитку України.
5. Учасники державного прогнозування та розробки програм економічного і соціального розвитку держави.
6. Повноваження та функції державних органів управління у прогнозуванні та розробці програм.
7. Документи, що використовуються для розробки прогнозів і програм економічного та соціального розвитку.

Теми рефератів

1. Економічна сутність прогнозування та програмування економічної діяльності.

2. Державна система макроекономічного регулювання економіки.

Література [1–4; 11]

Семінарське заняття 2. *Методологія прогнозування та програмування (макроекономічного планування)*

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття з цієї теми необхідно звернути увагу на те, що спочатку розробляється концепція економічного прогнозування та програмування економічної діяльності, де відтворюються стратегічні цілі та пріоритети, а також економічна політика держави та найважливіші напрями її реалізації. При цьому необхідно враховувати, що знання методології дає можливість засвоїти сукупність методів і прийомів дослідження.

Слід пам'ятати, що дієвість прогнозування та програмування неможлива без урахування дієвості економічних законів. В економічній енциклопедії вказується на існування низки таких законів. Студентам необхідно засвоїти хоча б два десятки цих законів.

Важливими елементами методології є принципи державного прогнозування та розробки програм

Основні питання

1. Методологія прогнозування та програмування.
2. Складові методології прогнозування та програмування.
3. Економічні закони та їх використання у прогнозуванні та програмуванні макроекономіки. Загальна кількість економічних законів.
4. Економічний закон планомірної організації і пропорційного розвитку економічної діяльності.
5. Сутність економічного закону вартості.
6. Сутність економічного закону попиту і пропозиції.
7. Специфіка економічного закону неухильного підвищення продуктивності суспільної праці.
8. Основні принципи державного прогнозування та розробки програм економічного і соціального розвитку держави.

Теми рефератів

1. Економічні закони та їх роль у прогнозуванні та програмуванні макроекономіки.

2. Принципи державного прогнозування та розробки програм.

Література [1; 3; 4; 11]

Семінарське заняття 3. Система національних рахунків (СНР)

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття з цієї теми необхідно звернути увагу насамперед на основні поняття та терміни, які використовуються в цій системі. Система національних рахунків — це комплекс таблиць у формі бухгалтерських (балансів) рахунків. Вивчаючи СНР, необхідно засвоїти, що таке економічна територія, резиденти і нерезиденти. У системі СНР економічна діяльність поділяється на інституціональні сектори.

Необхідно також усвідомити, що таке національні рахунки, їх кількість і порядок формування. На нашу думку, це один із найскладніших розділів у системі прогнозування та розробки програм. Вважаємо за доцільне для обговорення та вивчення цієї теми витратити подвійну кількість годин порівняно з іншими темами.

Основні питання

1. Визначення системи національних рахунків (СНР).
2. Визначення поняття економічної території.
3. Сутність поняття “резиденти країни”.
4. Визначення інституціональних секторів економіки.
5. Сутність національних рахунків.
6. Сутність рахунка товарів і послуг.
7. Сутність рахунка виробництва, основні його показники.
8. Що таке проміжне споживання? Як визначити його обсяги?
9. Що таке валова додана вартість і як вона визначається в СНР?
10. Сутність рахунка утворення доходів, основні його показники.
11. Економічна сутність рахунка розподілу первинного доходу, його показники.
12. Визначення рахунка вторинного розподілу доходів, його показники.
13. Рахунок використання наявного доходу та його показники.
14. Визначення рахунка капіталу, його показники.

Темі рефератів

1. Сутність понять “система національного рахівництва”, “економічна територія”, “резиденти країни”.

2. Сутність інституціональних секторів економіки.
3. Сутність національних рахунків СНР, їх показники.

Література [1; 3; 4; 11; 34]

Семінарське заняття 4. Система макроекономічних показників

Методичні рекомендації

Для того щоб прогнозувати, планувати або оцінювати (аналізувати) економічні явища, необхідна відповідна система показників. Економічна наука виробила такі системи. Системи показників, які відображають як завдання, так і звіти, є важливим інструментом, цільовими орієнтирами економічної діяльності, оцінюючи її кількісні та якісні характеристики.

Необхідно звернути увагу на те, що економічні показники повинні забезпечувати адекватність, диференціацію, адресність, зведеність, порівнянність та ін. Економічні показники поділяються на кількісні, якісні, абсолютні, відносні, основні, розрахункові. Згідно з цими показниками сформовано систему макроекономічних показників, видів економічної діяльності, економічного і соціального розвитку регіонів.

Основні питання

1. Системи показників: економічна сутність та умови формування.
2. Кількісні, вартісні, натуральні та умовно-натуральні показники вимірювання обсягів виробництва.
3. Макроекономічні показники економічного і соціального розвитку економічної діяльності держави.
4. Показники розвитку окремих видів економічної діяльності.
5. Показники економічного і соціального розвитку регіонів.

Теми рефератів

1. Загальна характеристика економічних показників.
2. Система макроекономічних показників.
3. Система показників, що характеризують види економічної діяльності (галузі економіки).
4. Показники економічного і соціального розвитку регіонів.

Література [1; 3–5; 7]

Змістовий модуль II. Методи розробки прогнозів, планів і державних програм

Семінарське заняття 5. Методи розробки прогнозів, планів і державних програм”

Методичні рекомендації

У цій темі розкривається методологія прогнозування та програмування макроекономіки. Водночас ця проблема охоплена не повністю. Тому як окрема тема розглядаються методи розробки прогнозів, планів і державних програм. Однак і ця тема не охоплює всіх методів прогнозування, позаяк в економічній науці їх налічується понад 150. Слід звернути увагу на те, що у практиці економічного прогнозування використовуються інтуїтивні та формалізовані методи. Широко застосовується в економічній практиці балансовий метод і, зокрема, баланси економіки в такому виді економічної діяльності, як машинобудування. Значний практичний інтерес становить нормативний метод планування. Економічні нормативи на сучасному етапі використовують при обґрунтуванні державного бюджету та бюджетів інших рівнів. У минулі роки широко використовувався програмно-цільовий метод планування. Усе це свідчить про те, що економіка України має доволі потужний потенціал обґрунтування прогнозів і програм економічного і соціального розвитку держави, різних видів економічної діяльності, регіонів.

Основні питання

1. Інтуїтивні та формалізовані методи прогнозування.
2. Специфіка та особливість балансового методу планування.
3. Баланси економіки в системі прогнозування та програмування. Міжгалузевий баланс.
4. Нормативний метод прогнозування.
5. Програмно-цільовий метод планування.
6. Економічні норми та нормативи.
7. Плановий документ, в якому використовуються балансовий і нормативний методи планування. Відповідь обґрунтуйте.

Теми рефератів

1. Інтуїтивні та формалізовані методи прогнозування.
2. Балансовий метод планування і баланси економіки системі програмування. Специфіка та особливість балансового методу.

3. Нормативний метод планування. Сутність і практика застосування економічних норм і нормативів.

Література [1–4; 11–13; 20; 21; 27; 30]

Семінарське заняття 6. Організація прогнозування та програмування

Методичні рекомендації

В організації прогнозування та програмування економічної діяльності важливе місце належить передплановим дослідженням та аналізу економічного стану в державі. При цьому значна увага звертається на ціноутворення, використання енергетичних і матеріальних ресурсів, соціальні проблеми і особливо такий показник, як заробітна плата. Аналізуються фінансово-бюджетна та грошово-кредитна політика, внутрішній і зовнішній ринки. На сучасному етапі розвитку економіки необхідно оцінювати також стан довкілля, особливо водних об'єктів. Важливою є оцінка стану використання ресурсів держави та реалізації загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі.

При підготовці до семінарського заняття доцільно оцінити взаємодію державних органів при розробці прогнозів і державних програм.

Основні питання

1. Аналіз і оцінка сучасного соціально-економічного розвитку України (окремо за останній рік і попередні три роки).
2. Аналіз розвитку промисловості (за останній звітний рік і попередні три роки).
3. Аналіз функціонування та дієвості паливно-енергетичного комплексу та його впливу на розвиток окремих видів економічної діяльності.
4. Аналіз діяльності агропромислового комплексу за попередній звітний рік та його впливу на економічний і соціальний стан економіки країни.
5. Аналіз стану соціальної сфери.
6. Аналіз діяльності транспорту, зв'язку та будівельного комплексу.
7. Оцінка стану фінансово-бюджетної та грошово-кредитної сфер і їх вплив на економічну діяльність держави.
8. Внутрішній ринок товарів широкого вжитку.

9. Аналіз розвитку гуманітарної сфери, охорони здоров'я та соціального забезпечення народу України.
10. Аналіз і оцінка сучасного екологічного стану України та реалізації загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі.
11. Повноваження, функції та взаємодія центральних державних і виконавчих органів у питаннях розробки прогнозів, державних програм та економічної політики

Література [1–3; 9; 11; 18–21]

**Семінарське заняття 7. Основні напрями, пріоритети
та розробка прогнозів розвитку
економіки**

Методичні рекомендації

Одним з основних напрямів прогнозування є проблема наповнення бюджетів усіх рівнів і особливо державного, погашення зовнішніх і внутрішніх боргів, підтримка низького рівня інфляції. Основний документ, що визначає напрями та пріоритети економічного і соціального розвитку України, – стратегія економічного та соціального розвитку на 2004–2015 рр. Серед пріоритетів вирізняються передумови запровадження двох видів макротехнологій: “Україна – транзитна держава” та “Україна – високотехнологічна авіакосмічна держава”. В економічній практиці напрацьовано три типи стратегій інноваційного розвитку: перенесення, запозичення, нарощування. Вітчизняна наука повинна бути визнана вищим національним пріоритетом, що сприятиме переходу економіки до інноваційного шляху розвитку. Такі пріоритети визначаються у кожній галузі економічної діяльності. Визначаються також основні напрями та пріоритети соціального, гуманітарного розвитку та соціальної безпеки держави. При вивченні матеріалів з цієї теми треба звернути увагу на функції прогнозування, які зводяться до наукового аналізу, оцінки об’єктів прогнозування, виявлення альтернативних шляхів економічного і соціального розвитку.

Зарубіжна економічна наука приділяє багато уваги макроекономічному прогнозуванню. Система прогнозування, планування та розвитку програм економічного і соціального розвитку держави та її регіонів базується на взаємоузгодженні матеріальних, трудових і фінансових ресурсів з метою досягнення максимальної ефективності

при їх обмеженості. Для розробки прогнозів, планів чи програм здійснюються ретроспективні аналізи. При цьому необхідно враховувати, що ретроспективний ряд повинен дорівнювати або перевищувати перспективний.

Основні питання

1. Основні напрями та пріоритети розвитку економіки України на перспективний період.
2. Стратегія випереджаючого розвитку України до 2015 р.
3. Інноваційна діяльність як пріоритетний напрям розвитку економіки країни.
4. Випереджаючі темпи зростання машинобудування як основний напрям розвитку економіки України.
5. Туристична та рекреаційна діяльність як база для розширення міжнародного співробітництва.
6. Розширення експортного потенціалу — один із стратегічних напрямів розвитку економіки країни.
7. Забезпечення житлом — один з основних напрямів соціальної політики.
8. Економічна сутність, функції та порядок розробки прогнозів соціально-економічного розвитку держави.
9. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”.
10. Склад прогнозних документів згідно із Законом України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”.
11. Середньо- та короткостроковий прогнози економічного і соціального розвитку України, їх зміст.
12. Середньостроковий прогноз економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, міста, району і його розділи.
13. Середньострокові прогнози розвитку галузей економічної діяльності (економіки) та їх склад.

Теми рефератів

1. Основні напрями та пріоритети економічного розвитку України.
2. Основні напрями та пріоритети соціального і гуманітарного розвитку та екологічної безпеки держави.
3. Функції та порядок прогнозування економічного і соціального розвитку держави.

4. Система державних прогнозів економічного і соціального розвитку України та її регіонів.
5. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”.

Література [1–3; 8; 9]

Семінарське заняття 8. Розробка державних програм економічного і соціального розвитку держави

Методичні рекомендації

Необхідно звернути увагу насамперед на те, що програмування визнано світовою економічною спільнотою. Програми поділяються на середньо- та довгострокові, національні державні (міждержавні), галузеві (міжгалузеві), регіональні, цільові комплексні, а також надзвичайні. При підготовці до семінарських занять необхідно засвоїти такі елементи, як характеристика конкретної програми та її склад (структура).

Студенти як майбутні розробники програм повинні засвоїти порядок їх розробки, а також чітко визначити структуру, керуючись основоположним документом — Законом України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”. Загальна схема розробок програм охоплює оцінку стану економіки, зовнішніх і внутрішніх ринків, рівень безробіття, дієвість державного регулювання, виконання бюджету та ін.

Складовими програм є баланси продукції, ресурсів як матеріальних, так і фінансових, можливих обсягів експорту та імпорту, а також усі інші необхідні показники.

Державні програми економічного і соціального розвитку України подаються на затвердження до Верховної Ради України, а також публікуються в газетах “Урядовий кур’єр” і “Голос України”.

Окреме місце посідають державні цільові програми. В усіх програмах розробляється та обґрунтовується розділ фінансування. Важливими плановими документами є державний і місцеві бюджети.

Основні питання

1. Зміст Державної програми економічного і соціального розвитку України.
2. Зміст короткострокової державної програми економічного і соціального розвитку України.

3. Етапи розробки програм економічного і соціального розвитку держави.
4. Склад державних цільових програм.
5. Зміст короткострокової державної програми економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, міста, району.
6. Повноваження органів державної влади у сфері розробки та виконання державних цільових програм.
7. Програми розвитку галузей економічної діяльності та їх складові. Основні показники розвитку галузі.
8. Планування фінансів і розробка Державного і місцевих бюджетів.

Темати рефератів

1. Порядок розробки Державної програми економічного і соціального розвитку держави; структура державної програми.
2. Державні цільові програми: роль і місце в економіці України. Порядок розробки галузевих, регіональних і цільових комплексних програм.
3. Планування фінансів і порядок розробки державного та місцевих бюджетів.

Література [1–3; 8; 9; 24]

Змістовий модуль III. Прогнозування розвитку окремих видів економічної діяльності

Семінарське заняття 9. *Планування розвитку окремих видів економічної діяльності (галузей економіки)*

Методичні рекомендації

У державі особливе місце посідає такий вид економічної діяльності, як промисловість. Промисловість і, зокрема, такий її вид, як машинобудування, виробляє та забезпечує всі види економічної діяльності держави знаряддями праці, товарами народного споживання довгострокового користування. Промисловість поділяється на добувну та обробну. Прискорене запровадження інновацій в усі види економічної діяльності так само пов'язано з промисловою продукцією. Промисловість відіграє визначальну роль у забезпеченні життєдіяльності народу, економічної незалежності, обороноздатності,

соціальних потреб. Таким чином, планові показники повинні відображати суспільні потреби у продукції промисловості та відповідні рівні ефективності виробництва. У програмах (планах) обґрунтовується потреба в ресурсах: матеріальних, трудових, фінансових. Визначається місткість внутрішнього та зовнішнього ринків, а також матеріало-, енерго- та трудомісткість промислової продукції. При цьому враховується специфіка кожного виду економічної діяльності.

Особливе місце в економіці держави відводиться сільськогосподарському виробництву. При розробці програми його розвитку особливу увагу необхідно звернути на інтенсифікацію аграрної сфери. У програмах повинні широко відобразитися будівництво, житлове та комунальне господарство. Економіка не може функціонувати без таких видів економічної діяльності, як транспорт і зв'язок, які образно називаються артеріями виробництва та життєдіяльності народу.

Особливу увагу слід звернути на те, що при плануванні та аналізі кожного виду економічної діяльності крім загальноприйнятих використовуються специфічна система показників.

Основні питання

1. Програмування (планування) основних показників розвитку промисловості України.
2. Планування функціонування електроенергетики.
3. Розробка програм розвитку металургійної промисловості.
4. Планування основних показників хімічної та нафтохімічної галузей промисловості.
5. Планування основних показників розвитку машинобудування.
6. Програмування (планування) сільськогосподарського виробництва.
7. Основні напрями інтенсифікації аграрної сфери.
8. Розробка програм інвестиційної діяльності.
9. Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства.
10. Показники обсягу виробництва та особливості розробки програм транспортного комплексу України.
11. Показники обсягу виробництва та особливості розробки плану діяльності зв'язку.
12. Планування галузей сфери обігу.

Тєми рефератів

1. Планування (розробка програм) розвитку промисловості та окремих видів її діяльності.
2. Планування сільськогосподарського виробництва та основних напрямів інтенсифікації аграрної сфери.
3. Програмування будівництва, житлового та комунального господарства.
4. Планування (програмування) транспорту, зв'язку та інших видів економічної діяльності.

Література [1; 3; 10; 11]

Семінарське заняття 10. *Планування економічно активного населення, соціальної та гуманітарної сфери*

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарського заняття необхідно звернути увагу на те, що ця тема є однією з провідних у системі соціальної політики. Особливу увагу при цьому слід приділити понятійно-термінологічному апарату, проблемам зайнятості, враховуючи що в Україні значний відсоток незайнятих, а також значна кількість людей (4–7 млн осіб), які в пошуках роботи виїхали за кордон. Тому планування та розробка програм з цієї сфери повинні здійснюватися надзвичайно скрупульозно. Особлива увага повинна приділятися програмі зайнятості. Наступна програма, якій треба приділити багато уваги, — розміри заробітної плати. Ще одна з великих соціальних проблем — охорона здоров'я: розробка і здійснення програм боротьби зі СНІДом, туберкульозом, серцево-судинними хворобами, з дитячою смертністю та ін.

Важливою складовою життя людини є гуманітарна сфера. При її плануванні треба звертати увагу на всі рівні освіти, культури, випуск друкованої продукції, науку та наукове обслуговування. Кожна з цих сфер має специфічні показники, які використовуються для оцінювання їх функціонування та розробки програм.

Основні питання

1. Поняття економічно активного, зайнятого самодіяльного, працездатного населення та праці.
2. Баланс робочої сили на ринку праці.

3. Види зайнятості населення, її планування та регулювання.
4. Баланс ринку праці: зміст і показники.
5. Основні показники рівня життя населення.
6. Баланс грошових прибутків і витрат населення.
7. Середня заробітна плата та її вплив на рівень життя населення.
8. Сучасна система пенсійного забезпечення.
9. Планування охорони здоров'я і рекреаційно-оздоровчого комплексу.
10. Планування основних показників гуманітарної сфери України.
11. Планування науково-технічної та інноваційної діяльності.

Тема рефератів

1. Економічно активне населення. Баланс робочої сили на ринку праці.
2. Планування та розробка програм регулювання зайнятості населення.
3. Планування соціальної сфери.
4. Планування (програмування) гуманітарної сфери.
5. Система пенсійного забезпечення.

Література [1; 3; 4; 9; 11–14; 33; 37]

Семінарське заняття № 11. *Програмування (планування) зовнішньоекономічної діяльності*

Методичні рекомендації

До важливих проблем належить зовнішньоекономічна діяльність, позаяк вона сприяє міжнародному поділу праці, а також отриманню валютних коштів у результаті експорту продукції та матеріалів. Зовнішньоекономічну діяльність характеризують платіжний і торговельний баланси. Важливе місце в зовнішньоекономічній діяльності посідають оподаткування, митне регулювання, страхування та ліцензування, інші важелі державного регулювання. Необхідно зауважити на специфіці планування зовнішньоекономічної діяльності в сучасних умовах. Це доволі складний вид економічної діяльності, позаяк пов'язаний з великою кількістю зарубіжних країн. При цьому зазначимо, що в Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” постійно вносяться суттєві зміни і це потребує постійного їх відслідковування.

Основні питання

1. Види та принципи зовнішньоекономічної діяльності.
2. Динаміка, товарна та географічна структури експорту.
3. Динаміка, товарна та географічна структури імпорту.
4. Зовнішньоторговельні баланси. Дефіцит платіжного балансу. Зовнішній борг.
5. Оподаткування, митне регулювання, страхування та ліцензування – важливі важелі державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
6. Заборона окремих видів експорту та імпорту, валютне регулювання, політика вільної торгівлі, протекціонізм як фактори державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
7. Особливості планування зовнішньоекономічної діяльності.
8. Повноваження державних органів управління в системі регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Темі рефератів

1. Види та принципи зовнішньоекономічної діяльності.
2. Динаміка, товарна та географічна структури експорту та імпорту.
3. Оподаткування, митне регулювання, страхування та ліцензування як важливі фактори державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
4. Специфіка планування зовнішньоекономічної діяльності.

Література [1; 3; 4; 20; 21]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” // Уряд. кур’єр. — 2000. — 3 берез.
2. Пашута М. Т. Прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2005. — 408 с.
3. Прогнозування і розробка програм: Метод. посіб. / В. Ф. Бесєдін та ін.; За ред. В. Ф. Бесєдіна. — К.: Наук. світ, 2000. — 468 с.
4. Економічна енциклопедія: У 3 т. / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Академія, 2000. — Т. 1. — 864 с.; 2001. — Т. 2. — 848 с.; 2002. — Т. 3. — 952 с.
5. Класифікація видів економічної діяльності. Державний класифікатор України (ДК 00996) / Видання офіційне. Введений у дію 01.07.97. — К.: Держстандарт України, 1997. — 294 с.
6. Методичні рекомендації з розробки програми соціально-економічного розвитку регіону: Схвалено рішенням колегії Мінекономіки України 12 листопада 1997 р. (Протокол № 11). — К.: НДЕІ Мінекономіки України, 1997. — 158 с.
7. Методичні рекомендації з розробки програм соціально-економічного і культурного розвитку міста та адміністративного району: Схвалено вченою радою НДЕІ Мінекономіки України 1 жовтня 1998 р. (Протокол № 5). — К.: НДЕІ Мінекономіки України, 1999. — 82 с.
8. Закон України “Про державні цільові програми” // Уряд. кур’єр. — 2004. — 21 квіт.
9. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 роки) “Шляхом європейської інтеграції” / Авт. кол. А. С. Гальчинський та ін. — К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. — 416 с.
10. Закон України “Про загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004–2020 роки” // Уряд. кур’єр. — 2004. — 17 серп.
11. Пашута М. Т., Калина А. В Прогнозування та макроекономічне планування: Навч. посіб. — К.: МАУП, 1998. — 192 с.
12. Закон України “Про освіту” (зі змін., внесеними згідно з Декретами та законами України в 1991–2004 р.р. // Голос України. — 1991. — 26 черв.; <http://www.rada.gov.ua>

13. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Про затвердження положення про освітні кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)” від 20 січня 1998 р. № 65 (зі змін, внесеними згідно з постановами КМУ в 1999 р.) // Уряд. кур’єр. — 1998. — 26 лют.; <http://www.rada.gov.ua>
14. *Основи* Законодавства України “Про культуру” (зі змін, внесеними згідно з Декретами та законами України в 1992–2004 рр.) // Голос України. — 1992. — 27 берез.; <http://www.rada.gov.ua>
15. *Закон* України “Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 рр.” // Уряд. кур’єр. — 2000. — 8 листоп.; <http://www.rada.gov.ua>
16. *Закон* України “Про зовнішньоекономічну діяльність” (зі змінами, внесеними згідно з Декретами та законами України в 1992–2004 рр.) // Голос України. — 1991. — 12 черв.; <http://www.rada.gov.ua>

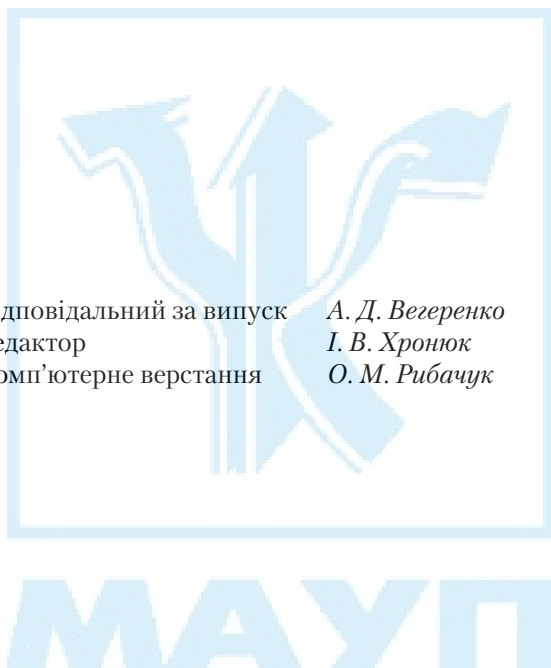
Додаткова

17. *Дорошенко Л. С.* Управление трудовыми ресурсами: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 1997. — 60 с.
18. *Державний земельний кадастр* України на 1 січня 2002 р. — К.: Держкомзем України, 2003. — 156 с.
19. *Лесные ресурсы умеренной зоны* / Европ. экон. комиссия ООН. — Нью-Йорк; Женева, 1994. — 348 с.
20. *Малиш Н. А.* Моделирование экономических процессов рыночной экономики: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004. — 120 с.
21. *Система* прогрессивных технико-экономических норм и нормативов по видам работ и затрат (экономии) труда, сырья, материалов и топливно-энергетических ресурсов, нормативов использования производственных мощностей и удельных капитальных вложений, норм и нормативов определения потребности в оборудовании и кабельных изделиях (порядок их разработки и утверждения): Одобрена постановлением Госплана СССР от 11 января 1980 г. — М.: Экономика, 1981. — 48 с.
22. *Положення* “Про Міністерство економіки України”: Затв. Указом Президента України від 23 жовтня 2000 р. № 1159/2000 // Офіц. вісн. України. — 2000. — № 43. — Ст. 1826.; <http://www.rada.gov.ua>
23. *Басовский Л. Е.* Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 260 с.

24. *Послання Президента України до Верховної Ради України. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки // Уряд. кур'єр.* — 2002. — 4 черв.
25. *Владимирова Л. П.* Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Издат. дом “Дашков и К^о”, 2001. — 308 с.
26. *Парсаданов Г. А.* Планирование и прогнозирование социально-экономической системы (теоретико-методологические аспекты): Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 224 с.
27. *Прогнозирование и планирование экономики: Учеб. пособие / В. И. Борисевич, Г. А. Кандаурова, Н. Н. Кандауров и др.; Под общ. ред. В. И. Борисевича, Г. А. Кандауровой.* — Минск: Интерпрессервис; Эксперспектива, 2001. — 380 с.
28. *Грабовацький Б. Є.* Економічне прогнозування і планування: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2003. — 188 с.
29. *Кравченко Ю. И., Цыба Г. Е.* Прогнозирование и планирование макроэкономики: Учеб. пособие. — Кременчуг: Серба, 1997. — 190 с.
30. *Пашута Н. Т.* Нормативное планирование потребности в продукции машиностроения. — К.: Наук. думка, 1992. — 118 с.
31. *Энциклопедический словарь рыночного и планового хозяйства: Немецко-англо-русский / Под ред. П. Книрша, Л. Самуели, Н. Уотс, Т. Фельди при участии В. Деммлера, С. Красавченко, Ф. Ситона. Т. 1 — К. У. Saug. Мюнхен, Лондон, Нью-Йорк, Париж, 1992. — 548 с.; Т. 2. — 1992. — 1045 с.*
32. *Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник/ Відп. ред. Г. Н. Клишко.* — 4-те вид., переробл. і доп. — К.: Знання-Прес, 2002. — 616 с. (Вища освіта XXI століття).
33. *Методичні рекомендації щодо визначення потреби у фахівцях з повною вищою освітою / Практич.-метод. офіц. вид. — К.: Соцінформ, 2004. — 46 с.*
34. *Методичні рекомендації по складанню рахунку утворення доходу.* — К.: Мін-во статистики України, 1997. — 38 с.
35. *Закон України “Про зайнятість населення” (зі змінами, внесені згідно із законами України 1992–2003 р.) // Голос України. — 1999. — 22 берез.; <http://www.rada.gov.ua>*
36. *Газета “Урядовий кур'єр” за останні два роки.*
37. *Газета “Голос України” за останні два роки.*

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Теми семінарських занять.....	4
Список літератури	18

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *О. М. Рибачук*

Зам. № ВКЦ-2856

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП